

Boogschieten in Kiezegem

In 'De Streekkrant' van 9 april 2014, liet Dr. fil. Paul Kempeneers het volgende verschijnen..

Sprokkel 337 : Boogschieten (1)



Jozef De Bruyn uit Meensel-Kiezegem bezit het Gildeboek van de baanderij van Kiezegem. Het begint op 20 januari 1770 en bevat aanvullingen tot 1949 ! De Gilde van Sint-Sebastiaan bestond al veel langer. Op 2 mei 1660 schonk Adriaen van Nerim aan de schutters een huis gelegen op de Kiezegemberg. Het perceel van de schutters komt overeen met sectie B 180, gelegen aan de oostkant van de grote bocht van de Kerkstraat. In het Gildeboek vernemen we dat een nieuwe vogelroede gemaakt werd in 1777. In hetzelfde jaar, op 28 mei, schoot Matthijs van Stockstraten de vogel af. Zulke heldendaden schreef de secretaris van de Gilde op. Dank zij de kaart opgemaakt door landmeter Godefridus Loos uit Antwerpen in 1781, kon ik de plaats van de vogelroede aan-

duiden. De nieuwe wijf kwam elk jaar op het grote perceel A 23, dichtbij de huidige Walebroekstraat. Dit perceel (meer dan 5,5 hectare groot) hoorde toe aan de eigenaars van het Hof van Kiezegem. Tot 1791 hadden de boogschutters geen vaandel. Op 22 januari 1789 kwam het voorstel ter sprake "tot het formeren van een veendel". Op 21 januari 1839 kozen de schutters Raenier (of Remi) Josephus Vollen "met 21 vousen" tot kapitein. Vous, ook geschreven voes of foes, komt van het Franse woord voix "stem". Vollen schoot de vogel af op 10 juni 1841, en later nog eens op 3 juni 1847 en 30 mei 1850. Vollen was afkomstig van Sint-Pieters-Vissenaeken. Hij stierf in Kiezegem op 12 februari 1878. In het dorp was hij bekend als brouwer op het Hof van Kiezegem, gelegen tussen de kerk en de pastorie aan de Kerkstraat.

Info : www.kempeneers.org

En in die van 23 april ..

Sprokkel 338 : Boogschieten (2)



In het Gildeboek van Kiezegem, bewaard door J. De Bruyn, staan de namen van de boogschutters van 1770 tot in 1949. De formules zijn meestal dezelfde. Het "inkomen" van de schutter gebeurde veelal op 20 januari, de feestdag van Sint-Sebastiaan. Achter de naam kwam later de datum van zijn overlijden, gevolgd door het jaar van de uitvaart. In de 18de eeuw had de schrijver wel moeite met de uitdrukking "Requiescat in pace" (dat hij in vrede ruste). Dikwijls doet "in pace" zelfs aan Pasen denken. Antoen Smeedts was deken en kwam op 20 januari 1759 in de gilde. Hij stierf op 7 juli 1794. Peeter Klonen was "seersant" (sergeant). Hij stierf in 1782. Peter Vander Stappen schoot de vogel af in 1782 en overleed in 1796. In zulk gildeboek zit aldus de geschiede-

nis van een heel dorp ! Jan Francis Trompet kwam in de gilde op 22 januari 1814. In 1829 schoot hij de vogel af en betaalde hiervoor drie jaar later een ton bier. Trompet bezat de herberg "De Trappekens", zo genoemd naar trappen die opliepen naar het woonhuis. Het huis stond tegenover de kerk op de hoek van de Kerkstraat en de Tieltsestraat (sectie B 206). De herberg stond er tot in 1959. Na 1709 hertrouwde de weduwe Maria Cockx met Hendrik Everaerts. In 1727 werd er vergaderd "ten huysse van Henrick Everaerts, genoemd de trappekens" (Schepengriffies 6396bis). Door het huwelijk van Maria Magdalena Everaerts met Arnoldus Trompet ging de herberg over naar de familie Trompet. Het huis in Kiezegem heet nog altijd "bij Trappes". (Dr. P. Kempeneers)

Info : www.kempeneers.org

En hij geeft verder deze volledige uitleg

De Sebastiaansgilde van Kiezegem

Jozef De Bruyn uit Meensel-Kiezegem bezit het Gildeboek van de baanderij van Kiezegem. Dit interessant document meet 19 bij 16 cm. Het begint op 20 januari 1770 en bevat de namen van de boogschutters die in de Gilde werden opgenomen. Het boek bevat aanvullingen tot 1949! De Gilde van Sint-Sebastiaan bestond al veel langer. Op 2 mei 1660 schonk Adriaen van Nerim aan de schutters een huis gelegen op de Kiezegemberg (Wauters, 38). In 1750 was de Pastorie eigenaar van *een stuckxken op kiesegems bergh* (Kerkarchief 4/6), dat ik gelokaliseerd heb op B 181, gelegen aan de oostkant van de grote bocht van de Kerkstraat. Dit stukje land grensde aan de noordzijde aan *een pleckens dat eertydts van nerum gelaeten heeft aen de gulde van kiesegem*. Het perceel van de schutters komt dus overeen met B 180 op de Kiezegemberg (1). In het Gildeboek vernemen we dat een nieuwe vogelroede gemaakt werd in 1777. In hetzelfde jaar, op 28 mei, schoot Matthijs van Stockstraten de vogel af. Zulke heldendaden schreef de secretaris van de Gilde op. Dank zij de kaart opgemaakt door landmeter Godefridus Loos uit Antwerpen in 1781, kon ik de plaats van de vogelroede aanduiden. De nieuwe wip kwam op het grote perceel A 23, dichtbij de huidige Walebroekstraat. (2) Dit perceel (meer dan 5,5 hectare groot) hoorde toe aan de eigenaars van het Hof van Kiezegem.

Tot 1791 hadden de boogschutters geen vaandel. Op 22 januari 1789 kwam het voorstel ter sprake *tot het formeren van een veendel*. De schutters verzamelden 66 guldens en 3 stuivers, en moesten nog wat bijleggen *voor het gene datter te koort quam*. Verkiezingen gebeurden door het uitbrengen van een stem. Op 21 januari 1839 kozen de schutters Raenier Josephus Vollen tot *caepiteijn met 21 vousen*. Vous, ook geschreven voes of foes, komt van het Franse woord *voix*. Vollen schoot de vogel af op 10 juni 1841, en later nog eens op 3 juni 1847 en 30 mei 1850. Volgens gegevens mij bezorgd door Geert Daenen werd Vollen geboren in Sint-Pieters-Vissenaken op 25 juni 1808. Hij stierf in Kiezegem op 12 februari 1878. In het dorp was hij bekend als pachter van het Hof van Kiezegem, gelegen tussen de kerk en de pastorie aan de Kerkstraat. Hier bevond zich ook een brouwerij.

In onderstaande lijst geef ik de namen van de boogschutters tot in 1830 die de schrijver in het gildeboek noteerde. De formules zijn meestal dezelfde. Achter de naam kwam later de datum van zijn overlijden, gevolgd door het jaar van de uitvaart, dit was gewoonlijk hetzelfde jaar. De gegevens over de uitvaart heb ik meestal weggelaten. Het "inkomen" van de schutter gebeurde veelal op 20 januari, de feestdag van Sint-Sebastiaan.

Om in de sfeer van het boek te blijven, neem ik de spelling van de schrijver over. Wel krijgen de persoonsnamen een hoofdletter. De uitdrukking "Requiescat in pace" (dat hij in vrede ruste) was zeer moeilijk om te schrijven. Dikwijls doet "in pace" zelfs aan Pasen denken.

Naamlijst der gildebroeders

- **Germijn van Stoeckstraeten** hoeftman is gestoerven den Junij 1776 ende sijne uijtvaert gedaen 22 Jenneerus 1777. Reqvecant in paesen.
- **Jan Klonen** kaeptijen is in koemen op den 22 Jen. 1737.
- **Antoen Smeedts** decken [= deken] is in koemen op den 20 Jen. 1759. Gestorven 7 julijs 1784.
- **Maettijs vande Gaer** koeninc is gestorven in het jaer 1791.
- **Peeter Klonen** seersant [= segeant]. Gestorven 23 feb. 1782.
- **Librecht Schollen** is in koemen den 21 Jenarij 1738. Gestorven 27 september 1783.
- **Gillam van Kaewenberge** [ook geschreven Van Cijbergh]. Gestoorven 1783 inde mant mert [= in de maand maart].
- **Laerijs Siemons**. Gestorven op den 6 november 1784.
- **Peeter Broes**. Gestoerven den Junij 1776.
- **Peter van Staeppe**n (of Vander Stappen). Den vogel geschoten in het jaer 1782. Gestorven in het jaer 1810.

- **Jaekoebus Koeckx** [Jacobus Kockx]. Gestorven in het jaer 1796.
- **Jan de Rijedt** (Deryet). Gestorven in het jaer 1816.
- **Jan van Gietruijden**. Sterft 1804.
- **Gillam Luckermans**. Is overleden in maije 1778.
- **Jan Peeters**. Gestorven den 31 xbris [= december] 1789.
- **Jan Baeptiest Peters**. Gestorven in het jaer 1810.
- **Jan Verrijedt** (Veryet). Gestorven in den jaere 1817.
- **Leenaert Berghé**. Overleden den 30 mije 1830 weesende zondag sinxendag en zijn uytvaert gedaen den 3 junij 1930.
- **Jaecobus de Laedt**. Gestorven in het jaer 1790.
- **Maettijs Raemaekers** in koemen 21 Jenarij 1775. Gestorven in den jaere 1805.
- **Maettijs van Stoeckstraeten** in koemen 20 Jenarij 1776. Sterft in april 1807.
- **Nieclaes Breese** in koemen 20 Jenarij 1776. Nieclaes Briesee is gestorven in het jaer 1779.
- **Maegiel Beelle** in koemen den 20 Jenarij 1776.
- **Jan Haemels** in koemen den 20 Jenarij 1776, is gestorven den 27 Jenarij 1777 ende sijne vaert gedaen den 29 Jenarij 1777. Requeskant in paesen.
- **Antoen Bergen** is in koemen den 20 Jenarij 1777. Gestorven in het jaer 1807. Den hoeftman gekoesen op den 26 Jenarij 1777 ende is gekoesen **Gelbert van Kaemp** voorhoeftmaen.
- Den voegel geschoeten op den 28 mej 1777 ende heeft afgeschoeten **Maettijs van Stoeckstraeten**.
- **leengel van Laengendonck** [Engel van Langendonck] is in koemen den 28 mej 1777. Gestorven in het jaer 1792. **Jan Klonen** is kaeptijn afgegaen voor vijf gulden vijf st. ende is opgeroepen op den 22 Jenearij 1778, voor kaeptijen angenoemen **Eengel van Langendoenck** voor 12 iaeren ende de gulde alsdaen weederom weederom (sic) lieber is van eenen anderen kaeptijn te maeken. Den kaeptijn heeft voldaan met drij toennen goet bier 1780. Engel van Langendonck is capityn afgegaen in het jaer 1792 den 21 januarij.
- **Peeter van Kouwenberge** is in koemen in Junus 1778. Gestorven in het jaer 1811.
- **Rannier van Stoeckstraeten** is inkoemen op den 21 Jenarij 1779.
- **Giellam Siemons** is in koemen op den 20 Jenarij 1779. Gestorven in het jaer 1791.
- **Jan Goetens** is in koemen op den 9 Junij 1779. Gestorven in het jaer 1817.
- **Jan Trompet** is in koemen op den 20 Jenarij 1780. Gestorven den derden augusti 1813.
- **Joesaepe van Groenderbeck** [Jozef] is in koemen den 20 Jenarij 1780. Den voegel geschoeten op den 24 mej 1780 ende heeft afgeschoeten Joesaep van Groenderbeck.
- **Jan Batist Kijbergh** i[s] ko[emen] op den 21 janiwarie 1784. Gestorven in het jaer 1805.
- **Jan Cloenen** inkomen op den 21 janarie 1785 en heeft den vogel afgeschoten in het jaer 1785 en is gestorven des ses en twintigsten februarius 1836.
- **Peeter van der Staepen** is in coomen op den 14 Junis 1786, het selve jaer den voegel geschooten ende heeft af geschotte Peeter van der Staepen jongman, wederom afgeschoten in het jaer 1791 door Peeter vander Stappen, 1838 den voegel door Peeter van der Stappen.
- **Jan de Prins** is incomen op den 20 janarie 1787 en heeft zijn afschijedt genomen op 24 januarij 1792 en heeft voldaan aen de rechten daer toe staende.
- **Addriaen Bergen** is incomen op den 2 januarie 1787. Adriaen Berghen is overleden den 19 februarij 1827.
- **Lieberecht van der Stappen** in comen op 2 janarie 1787. Liebertus van der Stappen is overleden den dreijentwintsten januarius 1836, sijn uijtvaert gedaen den selve jaere.
- **Franciscus Kockx** jn op den 20 janurie 1788 en heeft den vogel afgeschoten in het jaer 1789 en is uyt de gulde gegaen 1793.
- **Matteijs Luckermans** in comen op den 20 janurie 1788. Overleden den derden Aepriel 1748 (sic).
- **Arnoldus Siemons** incomen op den 20 janarie 1788 en is gestorven den seesden october 1839 en sijn uijtvaert den selve jaere gedaen 1839, requas kamt in paesen.

- **Joannes Drijens** (of Jan Dreijers) is in de gulde gekomen den 23 januarij 1792 en is serjant gemaekt den selven jaere 1792 en heeft den vogel afgeschoten in het jaer 1808, heeft betaeld 8 guldens voor een tonne bier. Overleden 18 8ber 1834. [Zie ook onderaan zijn grapje als penningmeester.]
- **Gilliam Stockmans** is in de gulde gekomen den 7 junij 1792. Gestorven in het jaer 1805.
- **Joannes vander Stappen** is in de gulde gekomen den 7 junij 1792 en is gestorven in meert van den jaere 1825.
- **Jacobus Kockx** is in de gulde gekomen den 7 junij 1792, den vogel afgeschoten in het jaer 1814, syn ton bier gegeven in het jaer 1816, is capiteyn geworden tjaer 1829. Jacobus Kokx is overleden 18 meert 1840.
- **Mattijes vander Stappen** is in de gulde gekomen den 22 januarij 1793 en is gestorven den 4 julij 1813.
- **Joannes Mattias Lenarts** is in de gulde gekomen den 21 januarij 1795.
- **Joannes Pancken** is in de gulde gekomen den 21 januarij 1796. Overleden den seevensten januarius 1843.
- **Peeter van Winckel** is in de gulde gekomen den 22 januarius 1803 en is gestorven in het jaer 1823.
- **Giebertus Rayemaeckers** is in de gulde gekomen den 22 januarius 1803 en is gestorven in het jaer 1814.
- **Gilliam Ha..ns** is in de gulde gekomen den 21 januarius 1804.
- **Jan Baptiest Stockmans** is in de gulde gekomen den 16 junij 1805. Gestorven in het jaer 1815.
- **Peeter Renders** is in de gulde gekomen den 21 januarius 1806 en is overleden den 8 augustus 1831.
- **Joannes Bergen** is in de gulde gekomen den 19 junij 1808. Overleden den 9 Mey 1855 en zyn uytvaert gedaen den 10 Mey 1855. Requiescant in pace.
- **Gilliam van Hentenrijck** is in de gulde gekomen 19 junij 1808. Heeft den voogel afgesoeten den sesden junius 1844. Heeft een toen bier betaelt voor sijn kooninschap in het jaer 1847. Overleden den 15 januwarius 1848.
- **Hendricus van der Waeyren** [Waeren] is in de gulde gekomen den 19 junij 1808. Overleden den 14 meert 1857.
- **Joannes Mattijes Birgei** [= Bergé] is in de gulde gekomen den 21 januarij 1812 en heeft de gulde verlaeten.
- **Libertus Bergen** is in de gulde gekomen den 22 januarij 1812. Overleden den vierden januarius 1839.
- **Jacobus van Couwenbergh** is in de gulde gekomen den 22 januarij 1812. Overleden den 14 december 1853.
- **Christianus Coenen** is in de gulde gekomen den 21 januarius van den jaere 1813. Heeft de giulde verlaeten.
- **Joannes Franciscus Trompet** is in de gulde gekomen den 22 januarij van den jaere 1814. Heeft den voogel afgeschoeten den jaere 1829. Heeft betaeld 8 gulden voor een ton bier in 1832. Jannes Francis Trompet overleden 30 juli 1861.
- **Mattyas vander Haegen** is in de gulde gekomen den 21 januarius van den jaere 1815 en is deken gekoesen voor dry jaeren hogweerdig 1829. Overleden 3 xber 1856. [Hoogweerdig: Sacramentsdag, tweede donderdag of zondag na Pinksteren.]
- **Peeter van der Meeren** is in de gulde gekomen den 7 junij 1817. Den selven daegen den vogel geschoten en heeft afgeschoten Peeter vander Meeren. Hooftman gewoorden tjaer 1826. Overleden den 19 augustus 1838.
- **Jan Bellen** is in de gulde gekomen den 21 januarius in den jaere 1818. Overleden den 22 meert 1851.
- **Peeter Josephus Mues** is in de gulde gekomen den een en twintigsten januarius 1820. Petrus Josephs Mees overleden den 15 Februari 1853.
- **Jan Francis Vander Meulen** is in de gulde gekomen den 21 januarius 1826. Overleden 13 Juny [18]85, zyn mis gehad t zelve jaar. Requiscat in pace.
- **Peeter van Elderen** is in de gulde gekomen op den 21 Januarij 1828. Is serjant gekosen met de meederheijd van stemmen t'jaer 1829. Den voegel af geschoeten Peeter van Elderen in den jaere 1831, heeft betaelt een toen bier. Wederom den voegel afgeschoeten in het jaer 1835 en heeft betaelt een toen bier. Heeft de gulde verlaeten, iest een plaet aen den braeck.

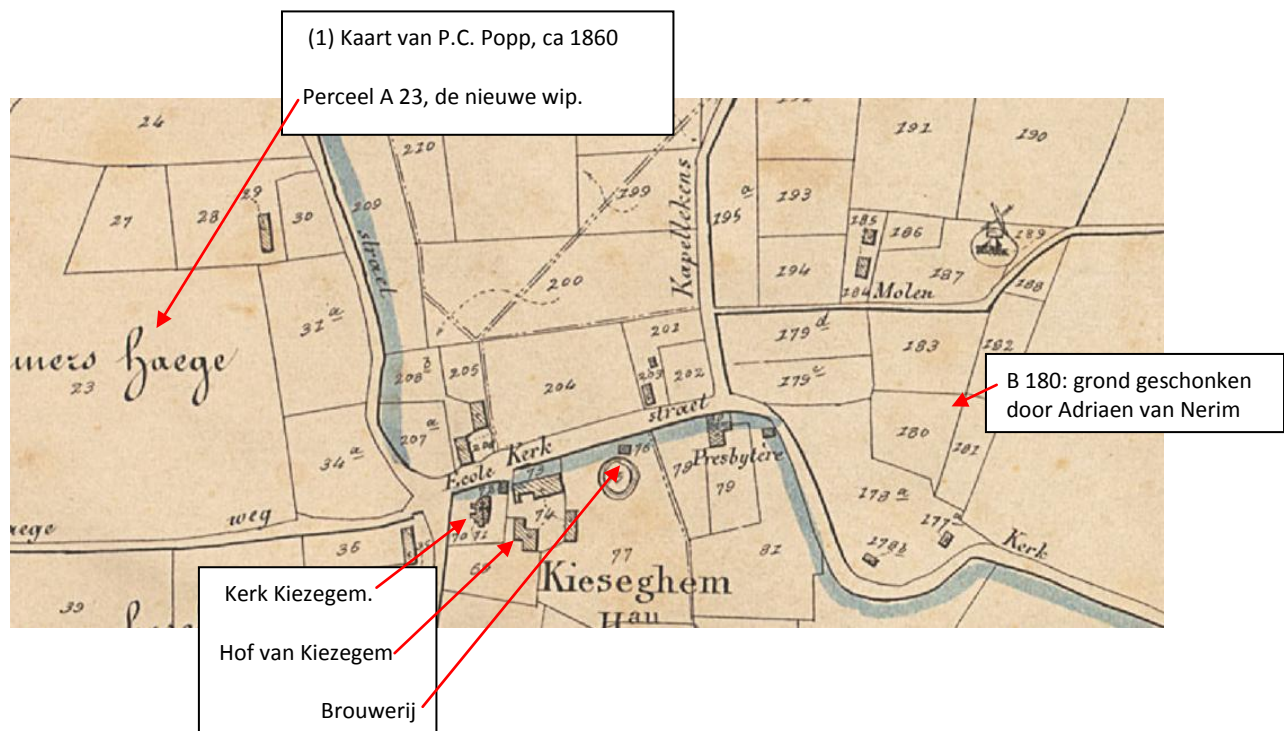
- **Ludovicus de Reijdt** is in de gulde gekomen op den 21 Januarius 1828 en is alferis gewoorden t'jaer 1829. Hooftman in 1883, overleden den 14 juli 1886.
- **Jan Francis De Bruijn** is in de gulde gekomen den 21 Januarius 1830 en heeft betaeld voor zijn inkomen seven guldens den 23 januarij 1832. Overleden 10 mey 1866.
- **Jan Baptist Vanderstappen** is in de gulde gekomen den 21 Januarius 1830 en heeft betaeld voor zijn inkomen seven guldens op den 23 januarius 1832. Overleden 7 april 1844 en zijn uytvaart den selven jaeren gedaen. Regis camt in pasen.

Grapje van Jan Dreijers

In 1831 stelde Jan Dreijers de rekening van de gilde op. In de titel verving hij bij wijze van grap de klinkers door een cijfer. De code was als volgt. De voorklinkers a, e en i krijgen de cijfers 1, 2 en 3. De achterklinkers o en u worden 4 en 5. Dus: de klinker a = 1, e = 2, i = 3, o = 4 en u = 5. Het is merkwaardig hoe de boogschutter de klinkers laat passen in de klinkerdriehoek. Ik laat de lezer zelf het grapje oplossen. Let wel: de u van januari heeft Dreijers verkeerd ingevuld. (3)

M2m4r32 v1n R2k2n3ng
v1n d2n 20 J1n31r35s 1831
v1n v2rt22r 2nd2 1nd2r2 4nk4st2n v1n
w22g2ns d2z2r g5ld2 K32s2gh2m.

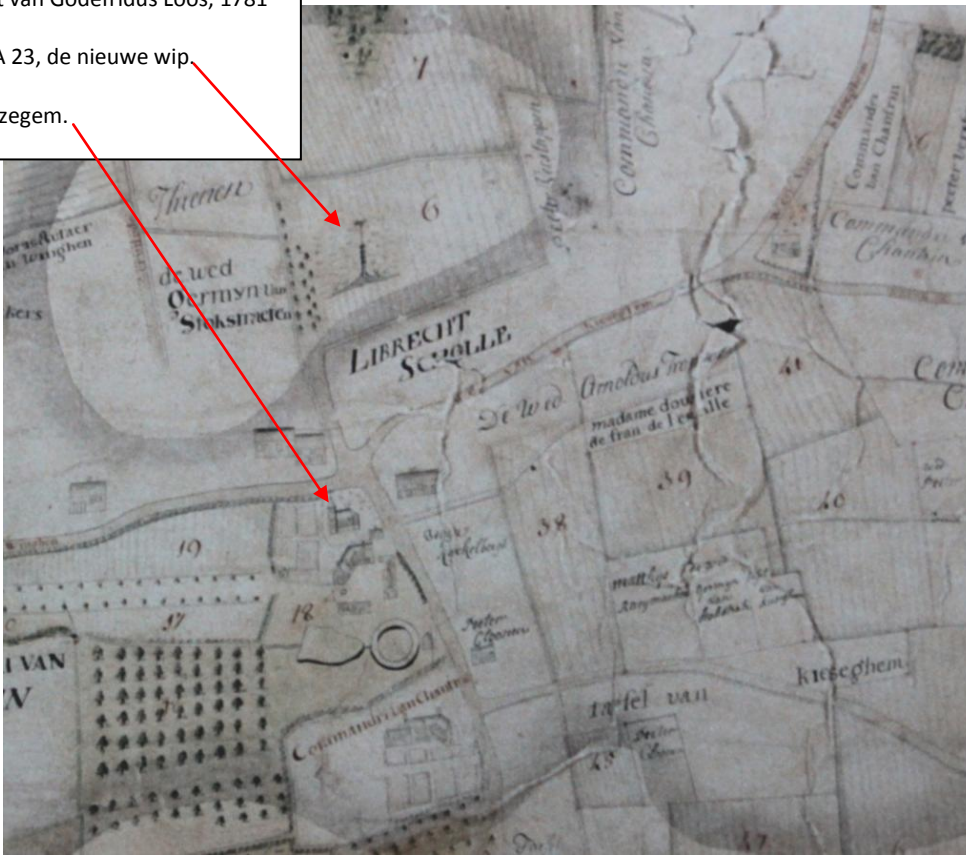
Dr. P. Kempeneers. Tienen, 1 april 2014.



(2) Kaart van Godefridus Loos, 1781

Perceel A 23, de nieuwe wip.

Kerk Kiezegem.



(3) Grapje van Jan Dreijers

Memorie van Rekening
 van den 20 febr 1735 tot 1731.
 Van de kerk en de in de kerk
 van de kerk en de in de kerk
 van de kerk en de in de kerk